

[...]
részére

Tisztelt [...]!

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz (a továbbiakban: a Hatóság) címzett levelében az elektronikus megfigyelőrendszer jogszerű üzemeltetését érintő felvetéseiben kérte az állásfoglalásomat.

A beadványával kapcsolatban az alábbi tájékoztatást adom.

1. Levele első részében előadta, hogy az Ön által képviselt termelő üzemben nem személy- és vagyonvédelmi céllal történik a felvételek készítése, illetve a rögzítése, hanem a technológiához tartozó berendezések biztonságának figyelemmel kísérése céljából. Elmondása szerint ugyanis ezen berendezések megzavarásával komoly károkat lehet okozni az Ön által képviselt termelő üzemnek.

A magánterületen végzett elektronikus megfigyelésre egyfelől információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvényt (a továbbiakban: Infotv.), másfelől a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Szvtv.) 30-31. §-ait kell alkalmazni.

Az Szvtv. 31. § (1) bekezdésében meghatározza azt, hogy milyen konjunktív feltételek esetén lehet elektronikus megfigyelőrendszernek kép- és hangrögzítést lehetővé tevő formáját működtetni:

1. az emberi élet, testi épség, személyi szabadság védelme, a veszélyes anyagok őrzése, az üzleti, fizetési, bank- és értékpapírtitok védelme, valamint vagyonvédelem érdekében lehet alkalmazni;
2. ha a megbízás teljesítése során fennálló körülmények valószínűsítik, hogy a jogsértések észlelése, az elkövető tettenérése, illetve e jogsértő cselekmények megelőzése, azok bizonyítása más módszerrel nem érhető el;
3. továbbá e technikai eszközök alkalmazása elengedhetetlenül szükséges mértékű;
4. és az információs önrendelkezési jog aránytalan korlátozásával nem jár.

A „technológiához tartozó berendezések biztonságának figyelemmel kísérése”, mint tevékenység, álláspontom szerint az Szvtv. 31. § (1) bekezdésének vagyonvédelmi fordulatába illeszthető bele. A vagyonvédelem ugyanis – az Szvtv. 1. § (2) bekezdés b) pontjával összhangban – felöleli mind az ingatlanok, mind az ingóságok őrzését. Emellett a berendezések működésének megzavarása – amennyiben annak a termelő üzem működésére bármilyen negatív kihatása lehet – jogsértésnek tekinthető.

Ennek megfelelően, álláspontom szerint nincs jogi akadálya annak, hogy az Ön által képviselt termelő üzem vagyonvédelmi célból elektronikus megfigyelőrendszert alkalmazzon (természetesen az

elektronikus megfigyelőrendszer alkalmazásának jogszerűségéhez szükséges az is, hogy a konjunktív feltételek utolsó két pontja is teljesüljön).

2. A munkavégzés helyén az elektronikus megfigyelőrendszer jogszerű alkalmazásának további feltételeit az Szvtv. 30-31. §-ai tartalmazzák, valamint az ezzel kapcsolatos követelményeket számos adatvédelmi biztosi állásfoglalás részletezte.

Ennek alapján általános követelményként kijelenthető, hogy munkahelyen kamera a munkavállaló munkavégzésének, illetőleg munkahelyi viselkedésének megfigyelése céljából nem helyezhető el olyan helyiségekben, amelyekben állandó munkavégzés folyik, ebből következően pedig, nem működtethető kamera irodákban, illetőleg munkahelyiségekben.

Kivételt képeznek az olyan munkahelyiségek, ahol a munkavállaló élete és testi épsége veszélyben lehet, így kivételesen működtethető kamera szerelőcsarnokban, kohóban, ipari üzemekben vagy más, veszélyforrást tartalmazó létesítményekben. Hangsúlyoznom kell azonban azt, hogy – az Alkotmánybíróság gyakorlatából következően – csak abban az esetben működtethető kamera a munkavállalók élet- és testi épségének védelme céljából, ha a veszély ténylegesen fennáll és közvetlen, vagyis az eshetőleges veszély nem lehet alkotmányosan elfogadható adatkezelési cél. Semmilyen célból nem lehet olyan helyiségekben kamerát elhelyezni és működtetni, amely a munkavállalók munkaközi pihenőjének eltöltése céljából lett kijelölve, továbbá nem lehet kamerát elhelyezni öltözőkben, illemhelyiségekben, zuhanyzóknak sem.

Indokolt esetben, így a munkahelyen tárolt, jelentős értéket képviselő eszközök, nyersanyagok, illetőleg egyéb értéktárgyak védelme céljából, a védelem szempontjából szükséges helyiségekben, így elsősorban raktárakban, és az azokhoz vezető folyosókon elhelyezhetők és működtethetők kamerák, azok működéséről azonban jól látható helyen és módon tájékoztatni kell az érintetteket. Olyan időszakban – így például munkaidőn kívül, hétvégéken, vagy ünnepnapokon – amikor a munkahelyen főszabály szerint senki nem tartózkodhat, vagyoni védelmi célból, a védelem szempontjából szükséges helyiségekben működtethető kamera, az általa továbbított képeket pedig rögzíteni lehet. Kivételesen indokolt esetben – például pénztáraknál –, amikor az érintett érdeke egyértelműen megkívánja, kamera működtethető a védelem szempontjából szükséges helyiségben.

3. Levelében előadta, hogy a biztonsági kamerák által közvetített élő képeket megjelenítő monitor egy olyan helyiségben található, ahol előre meg nem határozható számú személy tartózkodhat. Így például előadta, hogy *„ha hazai vagy külföldi vendégek járnak engedéllyel a helyiségben, akkor az ő számukra is megismerhetővé válik a monitoron látható kép.”* Az Ön elmondása szerint a monitorok áthelyezése nem lehetséges, mivel biztonsági és munkaszervezési szempontból is lényeges, hogy olyan helyen legyen a monitor, ahol folyamatosan figyelemmel tudja valaki kísélni.

Mindenekelőtt azt kell megállapítani, hogy a biztonsági kamerák által közvetített élő képeket megjelenítő monitoron keresztül a személyes adatok megismerése adatkezelésnek tekinthető-e vagy sem.

Az Infotv. 3. § 10. pontja kimondja, hogy *„az alkalmazott eljárástól függetlenül az adatokon végzett bármely művelet vagy a műveletek összessége, így különösen gyűjtése, felvétele, rögzítése, rendszerezése, tárolása, megváltoztatása, felhasználása, lekérdezése, továbbítása, nyilvánosságra hozatala, összehangolása vagy összekapcsolása, zárolása, törlése és megsemmisítése, valamint az adatok további felhasználásának megakadályozása, fénykép-, hang- vagy képfelvétel készítése, valamint a személy azonosítására alkalmas fizikai jellemzők (pl. ujj- vagy tenyérynnyomat, DNS-minta, íriszkép) rögzítése.”*

Ezen példálódzó jellegű felsorolásban a jogalkotó nem rendelkezik arról, hogy a személyes adatok puszta megismerése adatkezelésnek minősül-e vagy sem, ezért a kérdés az Infotv. további rendelkezéseinek az értelmezésével dönthető el.

Az Infotv. 3. § 1. pontja úgy rendelkezik, hogy érintettnek tekinthető *„bármely meghatározott, személyes adat alapján azonosított vagy – közvetlenül vagy közvetve – azonosítható természetes személy.”* Az Infotv. 3. § 2. pontja értelmében személyes adat *„az érintettel kapcsolatba hozható adat – különösen az érintett neve, azonosító jele, valamint egy vagy több fizikai, fiziológiai, mentális, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára jellemző ismeret –, valamint az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés.”*

Mindezek alapján álláspontom szerint abban az esetben tekinthető adatkezelésnek a személyes adat megismerése, amennyiben a megismerőnek lehetősége van arra, hogy az adatot valamilyen módon meghatározott természetes személlyel kapcsolatba hozza. A rögzítést nem végző berendezések elhelyezése és a közvetített kép közvetlen megfigyelése hasonlít a megfigyelést végző személy (például a rendőr, a biztonsági őr, a munkahelyi vezető stb.) helyszíni jelenlétéhez, bár bizonyos fokig el is tér attól. Ma már a technika segítségével (például ráközelítéssel) ugyanis jóval szélesebb körű megfigyelésre is lehetőség van, mint a személyes jelenlétkor, így a közvetített képek megfigyelése ezekben az esetekben részletesebb ellenőrzést tesz lehetővé. Ezért a személyes jelenléte helyettesítő technikai megfigyelés, azaz a képek megismerése az Infotv. rendelkezései szerint csak abban az esetben nem minősül adatkezelésnek, ha a megfigyelés során az alkalmazott technika nem kínál lehetőséget arra, hogy a megfigyelést végző személy többletinformáció birtokába jusson az érintett természetes személlyel kapcsolatban. Ennek további feltétele, hogy a kamerák valóban ne titkos megfigyelési eszközként, hanem az ellenőrzésre jogosult jelenlétének helyettesítőjeként szolgáljanak, így minden esetben jól látható módon kell elhelyezni azokat, és egyéb úton is fel kell hívni a polgárok figyelmét jelenlétükre. Emellett természetesen tekintettel kell lenni a munkahelyi kamerázás fent leírt szabályaira is.

Ezt követően abban kell állást foglalni, hogy kik ismerhetik meg a személyes adatokat. Álláspontom szerint, azok a személyek ismerhetnek meg személyes adatokat, akik az Infotv. 5-6. §-ával összhangban álló jogalappal rendelkeznek az adatkezeléshez.

A monitor képeinek megismerhetősége tekintetében az Infotv. 5. § (1) bekezdését tartom irányadónak. Eszerint: *„személyes adat akkor kezelhető, ha*

a) ahhoz az érintett hozzájárul, vagy

b) azt törvény vagy – törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben – helyi önkormányzat rendelete közérdeken alapuló célból elrendeli (a továbbiakban: kötelező adatkezelés).”

Az Infotv. 5. § (1) bekezdés b) pontjával összhangban a Szvtv. 30. § (1) bekezdése kimondja, hogy *„a vagyonőr az elektronikus megfigyelőrendszer működése útján kép-, hang-, valamint kép- és hangfelvételt a kötelezettségeit meghatározó szerződés keretei között, a szerződésből fakadó kötelezettségei teljesítése céljából, az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló törvény szerinti adatvédelmi jogok érvényesítése mellett, illetve e törvényben meghatározott korlátozó rendelkezések betartásával készíthet, illetve kezelhet. E tevékenysége során vagyonőrzési feladatokat ellátó személy adatkezelőnek minősül.”* Ennek alapján megállapítható, hogy a törvény csak a vagyonőrt hatalmazza fel arra, hogy a biztonsági kamerák által közvetített élő képeket megismerjék, csak ők lehetnek az élőképek tekintetében adatkezelők.

Ennek megfelelően csak akkor lehetséges más személyek által a monitor képeinek megismerése, amennyiben az érintett ahhoz hozzájárul. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlatával összhangban, az érintett hozzájárulása érvényességének elengedhetetlen előfeltétele a célhoz kötöttség elvének [az Infotv. 4. § (1)-(2) bekezdései] maradéktalan teljesítése, ugyanis ennek hiányában – mint készletező adatgyűjtés – jogosulatlan adatkezelésnek tekinthető. Vagyis jelen esetben az adatkezelőnek (a monitorok képeit megismerő személyeknek) rendelkezniük kell az Infotv. 4. § (1)-(2) bekezdésével összhangban álló adatkezelési céllal, amelynek alapján az érintett hozzájárulásával kezelhetik bizonyos személyes adataikat.

Az Infotv. 4. § (1)-(2) bekezdései az alábbi rendelkezéseket tartalmazzák:

„(1) Személyes adat kizárólag meghatározott célból, jog gyakorlása és kötelezettség teljesítése érdekében kezelhető. Az adatkezelésnek minden szakaszában meg kell felelnie az adatkezelés céljának, az adatok felvételének és kezelésének tisztességesnek és törvényesnek kell lennie.

(2) Csak olyan személyes adat kezelhető, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas. A személyes adat csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig kezelhető.”

Álláspontom szerint a harmadik személyeknek nem szükséges megismerniük a biztonsági kamerák által közvetített élő képeket, minthogy a jogos érdekeik érvényesítése céljából – az Sztv-ben foglalt feltételek fennállása esetén – a rögzített felvételekből másolatot kérhetnek.

Emellett az információs önrendelkezési jog egyik fontos alappillérenek tekinthető az, hogy az érintett ellenőrizhesse a személyes adatai kezelésének útját, vagyis azt ki ismerheti meg a személyes adatait. Minthogy a kamerák által közvetített élő képeket megjelenítő monitorokat széles személyi kör láthatja, ezért az érintett nem tudja előre azt, hogy élőképet megtekintő személyek a birtokukban levő információkkal együttesen milyen következtetéseket vonhatnak le rá. Abban az esetben tehát, ha az élőképet az érintett által előre nem ismert személyek is megismerik, sérül az információs önrendelkezési joguknak ezen aspektusa.

Ezzel összefüggésben fontosnak tartom megjegyezni azt is, hogy az információs önrendelkezési jog esetében a jogsérelem bekövetkezik pusztán azért, hogy az adatkezelés nem felel meg az Infotv.-ben (és más jogszabályokban) foglalt követelményeknek. Az Infotv. nem követel meg semmilyen további feltételt ahhoz, hogy a jogsérelem megállapítható legyen és ezáltal a jogszerű állapot helyreállítása érdekében az érintettek vagy a hatóságok felléphessenek (így például nem szükséges az, hogy az adatkezeléssel okozott jogsérelem jelentős legyen). Épp ezért nincs szerepe annak a körülménynek, hogy az esetek túlnyomó részében az érintett személyes adatainak pusztán megismerése nem okozhat számára sérelmet.

Kétségtelen, hogy nem minden esetben állapítható meg az adatkezelés ténye (vagyis nem biztos, hogy az adott helyiségben csak néhány másodpercig, percig tartózkodó és az élőképet megismerésére nem jogosult személyek beletekintenek az élőképre), azonban a bekövetkezésének esélye reális, hiszen megismerésnek nincsenek olyan akadályai, amely ennek lehetőségét egyértelműen kizárná. Vagyis ebben az esetben az információs önrendelkezési jog veszélye nem tekinthető feltételesnek.

A fentiek alapján az információs önrendelkezési joggal ellentétes az a gyakorlat, amelynek következtében a biztonsági kamerák által közvetített élő képeket megjelenítő monitor képernyőit a felvételek megismerésére nem jogosult személyek is láthatják.

Álláspontom szerint vannak olyan megoldások, amelyek nyomán lehetséges az, hogy a kamerák által

közvetített élő képeket megjelenítő monitorokat csak az arra jogosult személyek láthassák anélkül, hogy a monitorokat fizikailag át kellene helyezni az egyik helyiségből egy másik helyiségbe (így például a monitor elfordítása vagy valamilyen paraván felvonása, ha éppen sok ember megy keresztül az adott helyiségen).

4. Ön a levele végén abban a kérdésben kérte az állásfoglalásom, hogy miként kell eljárni abban az esetben, *„ha olyan esemény történik, amikor célszerű az egy időszakban készült felvételt megőrizni, esetleg arról másolatot készíteni.”*

Mint már jelen levelém 1. pontjában is utaltam rá, az Ön beadványában leírt esetben az elektronikus megfigyelőrendszer alkalmazása – amennyiben teljesülnek az Szvtv. 31. § (1) bekezdésében foglalt feltételek – vagyonvédelmi célból történik, így vonatkozik rá az Szvtv. 31. § (2) bekezdésében szereplő háromnapos határidő. Amennyiben az Szvtv. 31. § (5)-(7) bekezdéseivel összhangban a felvételek további felhasználására nincs szükség, akkor azokat három napon belül törölni kell.

A személyes adatok védelmét és a közérdekű adatok nyilvánosságát érintő ügyben forduljon a Hatósághoz továbbra is bizalommal.

Budapest, 2012. június 1.

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila
elnök